

BO'OL TU NOJLU'UMIL MÉXICO TIA'AL TÁANKELEN K'ÁAXIL WÍNIKO'OB

Yóok'lal u tuukulil u chíinpoolta'al yéetel u bo'ota'al k'áaxil lóobbayan ko'olelo'ob yéetel táankelem xi'ipalalo'ob máaxo'ob tu juunalo'ob wáa múuch'il ku beetiko'ob wáa u beetmajo'ob meyajo'ob yéetel ts'íibo'ob tia'al u mu'uk'a'ankuunsik u miatsilo'ob yéetel tia'al u yantal náajal yéetel utsil kuxtal tu kaajal wáa u tsúukkabil tu'ux kaja'ane'; ku payalt'anta'al k'áaxil táankelen wíniko'ob, u jo'olpóopil kajtalilo'ob, mola'ayo'ob yéetel múuch'ilo'ob beey xan noj kúuchilo'ob póoptiko'ob meyaj tia'al kaaj wáa tia'alinta'an tumeen chéen juntúul u yuumil, wáa múuch'ilo'ob, ka'aj u ts'íibto'ob u k'aaba' máaxo'ob ku tukultiko'ob uts ka'aj u k'amo'ob le

bo'ol nojlu'umil México tia'al táankelem k'áaxil wíniko'ob

K'A'ANA'AN BA'ALO'OB

● **Ajtáakpajalo'ob.** Chéen k'áaxil ch'úupalalo'ob yéetel xi'ipalalo'ob me~~ca~~nos yaan tak

U ja'abilo'ob kajakbalo'ob ichil u noj lu'umil México, u ch'i'ibal junp'éel ti' le k'áaxil kaajo'obo' yéetele' ku yaabiltik u ch'i'ibal.

●● U ja'abilo'ob máaxo'ob kun táakpajal

“A” le yaan tio'ob tak u ja'abilo'ob.

“B” le yaan tio'ob tak u ja'abilo'ob.

Ma' tu páajtal u táakpajal táankelen paalal wáa junmúuch' táankelem paalal u yáax k'ammaj le bo'ol nacional tia'al táankelem k'áaxil wíniko'obo'.

●●● Jéechilo'ob kun bo'olbil.

I. Ma'alobkuunsaj kuxtal ti' kajtalil yéetel jach k'a'ana'anchaja'an. Meyajo'ob yéetel ts'íibil tuukul meyajo'ob ti'a'al u yantal náajal taak'in yéetel tia'al u mu'uk'antal múuch'ilo'ob te'e kajtalilo' ba'ax kun beetik u yantal asab utsil kuxtal.

II. ka'anbesaj, kanan yéetel áantaj tia'al u kuxtal miatsilil. Yaabilaj, tse'ek t'aan, ka'amáal k'a'ajsaj yéetel ts'aaj k'ajóolal jejeláas kúuchilo'ob, ma'alob tuukul ti' miatsil wáa ti' uláak' miatsilo'ob tia'al u mu'uk'ankuunsik máax leti' yéetele' ka'aj u ye'es u kaanbal ichil jejeláas meyajo'ob je'ex péeksaj wíinkilalil yéetel ts'íibo'ob tia'al xokbil ku t'aan yóok'lal miatsilo'ob.

III. Kanan yéetel u ma'alob meyajta'al sijnalil. Beetaj ts'íibo'ob utsbe'en tia'al wínik je'ex tia'al u kananta'al yòol iik', u yuts meyajta'al sijnalil yéetel tumben nu'ukulo'ob yéetel ka'ansaj tia'al u ma'alo'ob meyajta'al le nu'ukulo'obo' beey xan le sijnalilo'.

IV. Ts'aakankil yéetel xíiwo'ob. kanan, ka'ansaj yéetel múul tsikbal yóok'lal ba'ax u yojel máak ti' le ts'aakankilo' utia'al u yantal múulkaanbal, yéetele' ka'aj anak toj-óolal ichil láak'tsilo'ob yéetel ti' le kajnáalo'obo'.

V. k'a'ay yéetel kanan yóok'lal ma' u pech'táanta'al u kajnáalil kajtalilo'ob. Táakpajal tia'al u ts'aaj tsikbalil bix je'el u kanántikubáa u kajnáalilo'ob kajtalilo'obe' tia'al ma' u pech'táata'alo'ob yéetel ka'aj u kan u jecho'ob talamilo'ob yéetel u yáantaj u mokt'aanilo'ob jáalk'abil.

•••• **Máaxo'ob a'alik**

- **Máaxo'ob kun ts'íibtbil u k'aaba'.** Yaan u ts'a'abal ojéeltbil tumeen junp'éeel wáa ya'abach kúuchilo'ob: kúuchilo'ob utia'al u jala'achil lu'um, utia'al juntúul máak , junmúuch' wíiniko'ob, kajnáalo'ob, múuchkab k'áaxil wíiniko'ob; tu'ux ku ya'ala'al ba'axten ku tukultiko'ob chéen leti' juntúul máako' wáa le múuch' je'el u béeytal u náajaltiko'.
- **Tu juunal ken u tsíibtubáa.** Lela' ku beeta'al tumeen le máax taak u táakpajalo' wáa le múuch'o'. tia'al lelo' yaan u tsolik ba'ax meyajilo'ob u sen beetmaj tia'al u páajtall u náajaltik.

— **U k'ub ju'unilo'ob.**

a) ba'axo'ob kun ts'íibtbil tu ts'íib k'aaba'il.

.U k'aaba' yéetel u ka'a k'aaba' le máako' wáa u k'aaba' le múuch'o'. (beey xan u k'aaba' máax jo'olintik)

. u jaatsil keetlan

. u kúuchil yéetel u k'iinil síijik (k'iin, wináal yéetel ja'ab)

. u k'aaba' u maaya kaajal

.ba'ax yáax t'aanil tu kanaj yéetel máakalmáak u ka'ap'éeel t'aan

. ba'ax meyajil yéetel ba'ax xookil u ts'o'oksmaj

. tu'ux kaja'an (bej, u xookolil naj, ichil ba'ax bejilo'ob, u k'aaba' u xóot' kaajil, u k'aaba' u kaajil, u méek'tan kaajil, lu'um tu'ux ku p'áatal, noj lu'um,ba'ax xookol julbil t'aanil yéetel u lada wáa u correo electrónicoil)

.yaan u ya'alik wáa yáax táakpaja'an ti' payalt'aano'ob yáax beeta'ano'ob tia'al le bo'olo'o' kex ma' u náajaltmaji' beey xan wáa u náajalmaj.

wáa u k'aaba' junp'éeel múuch' kun ts'íibtbil u k'aaba'e' unaj u tsola'al u k'aaba' tuláakal máaxo'ob ku táakpajali', yéetel u k'aaba' juntúul u jo'olil máax kun ts'íibtbil, tu'ux u kaajal yéetel uláak' ba'alo' je'ex le ku ts'íibta'al ti' le máax ku táakpajal chéen tu juunalo'.

b) Le noj ju'uno'obo' k'a'ana'an u k'u'ubul u yáax jok'a'anil yéetel jo'owáal u yoochel wáa u k'áate' ku k'ubik u "CD", lela' unaj u yantal ti': u tsoolil u kuxtal máak wáa le múuch'o', u ju'unil u k'aaba', u ju'unil yéeyaj, u ju'unil ku ye'esik tu'ux ku p'áatal u yotoch, RFC wáa CURP, yéetel wáa yaan tio'ob (18 años)ja'abo'ob, u ju'unil yéeyaj. Le ju'uno'oba' yaan u k'u'ubul yéetel u yoochel tumeen le máaxo'ob kun táakpajal tu juunalo'obo' wáa le kun jo'olintik junp'éeel múuch'o'.

c) Le tsikbalo' yaan u k'u'ubul ti' junp'éeel "nu'ukul tia'al u'uybil" yéetel/wáa ts'íibta'an ichil le yáax t'aan u yojel máako', bey xan ichil kastellano tuláakal le ba'alo'ob u beetmajo' yéetel tu'ux ts'o'ok u sen táakpajal tu juunalo' wáa le múuch'o'; lela' yaan u káajal ti' le miatsil yéetel le t'aan u yojel le máax kun táakpajalo'.

d) Utia'al u béeytal u k'a'amal le náajalo', le kun táakpajale' yaan u ye'esik yéetel (oochelo'ob, ts'íibo'ob ti tsalaj, tuukulilo'ob meyaj yéetel u jeel chíikulilo'ob) tu'ux ku ts'áaik k'ajóoltbil le ba'ax u yojelo' yéetel u beetmajo', le je'el túuna' yaan u chíikpajal ti' le kaaj, lu'um wáa u nojlu'umil tu'ux kajakbal le máax wáa múuch' kun táakpajalo'.

Le máax kun táakpajal ti ts'aak yéetel xíiwo'obe' yaan u k'ubik meyaj'ob tu'ux táabsa'an u beetik le ba'axo'ob ku ya'alik ti' le ts'íib ken u k'ubo', tu'ux kun ilbil le kéen cha'antake' jaaj ku ts'áaik le áantaj ku ya'aliko'.

e) Le máaxo'ob ts'o'ok u yáax táakpajalo'ob ti' le ketlanilo', je'el u béeytal u ka'aj túuxtiko'ob u noj ju'uno'obe', chéen ba'ale' unaj u ayik'alkunsiko'ob utia'al tun beyo' u ts'áaiko'ob k'ajóoltbil túunben ba'alo'ob, wáa ma' beyo' mixtáan u xak'alta'al u meyaj'ob.

f) Ma'atáan u suta'al mix junp'éeel t'íib wáa meyaj kun k'ubbil.

Le kéen k'u'ubuk le meyaj'ob ku ts'a'abal u páajtalil ti' le máax beetik le ketlanilo' yéetel ti' le máaxo'ob kun xokik le meyaj'ob, utia'al u k'áatiko'ob le kéen u tukulto'ob k'a'ana'ane' uláak' e'esajilo'ob tu yóok'lal u tuukulil le meyaj'ob.

• Ajyéeyo'ob. Ti' u jejeláas jaatsil le ketlano' máax kun yéeynako'obe', ku ts'a'abalo'ob tumeen le molayo'ob beetik le payal t'aana', le ba'ax ken u ya'alo'obe' ma' tu páajtal u k'expajal.

•• Ba'ax kun p'isbil. Yaan u yila'al buka'aj u beetmaj, ba'ax tu beetaj yóok'lal kaaj, u túumben tuukulo'ob, u tuch'ik u yool u ch'i'ibal, u k'exik tuukulo'ob yéetel uláak' miatsilo'b, ba'ax u beelal yéetel u yila'al bix u bin u ch'a'ajo'oltik u meyaj'ob.

••• Náajalo'ob. Yaan u ts'a'abal ka'ap'éeel náajal ti' u jejeláas jaatsil le ketlano' (junp'éeel ti' le yaan tio'ob tak yéetel junp'éeel xan le yaan tio'ob tak) u u náajalile'

(setenta mil pesos oo/100 M.N.) ti' ju'uno'ob tia'al Contratos ti' Comisión Mercantil yéetel Depósitos ti' Título ich Custodia Administración (úuch ka'ache' Bonos ti' Ahorro Nacional) yéetel u ju'unil chíinpoolal.

Tuláakal le máaxo'ob tu k'uba' u meyaj'obo' yaan u k'amiko'ob u ju'unil e'esik táakpajik.

••• Ba'alo'ob ma' jets'eli'. Wáa ma' tu k'a'amal mix junp'éeel k'aaba' ti' jun jaats ketlane', je'el u páajtal u ts'a'abal ka'ap'éeel náajal ti' jun jaats ketlane', lela' wáa ajyéeyo'ob ku tukultiko'ob ma'alob.

Ba'alo'ob ma' jets'a'an te'e payalt'aana', yaan u yila'al bix u sásilkuunta'al tumen u Noj Much' tánbalil beetik le ketlana'.

K'áatchi' yéetel u k'a'amal k'aaba'ob

U noj Mola'ayil táankelemo'ob yéetel lo'obayano'ob way Méxicoe'

**Subdirección de Estímulos a la Juventud: Serapio Rendón num. 76, Col. San Rafael,
Delegación Cuauhtémoc, C.P. 06470, México, D.F. teléfonos 15 00 13 1**

K'aaba'ob taak u k'u'ubul tu k'abil máak wáa ku túuxta'ale' je'el u páajtal u k'a'amal tak tu wakp'éel jat k'iin tu chíinil k'iin ti' u óoxlajun k'iinil agosto ti' u ja'abil 2009.

Le payal t'aana' je'el u páajtal u xo'okol ich maaya t'aan, náhuatl, tutunakú, tlapaneco yéetel tu wáalalil internet ti' u Noj mola'ayil táankelemo'ob yéetel lo'obayano'ob yéetel uláak' mola'ayo'ob ts'áaiko'ob k'ajóoltbil le payal t'aana'.

<http://www.imjuventud.gob.mx>